

Vindeygr, hurðar og listar

Gott og billigt arbeid.

Hugo Øster's Maskinsnikkari,
Tlf. 216. Tórshavn. Tlf. 216.

bedst faren, der er udenfor Kong T.s*) Aktionsradius; dog vil jeg tillade mig at give Dem en Karakteristik af Manden, uden derfor at have den Hensigt at skrive nogen Biografi eller Nekrolog. Ej heller vil jeg tillade mig at oplyse Offentligheden om, hvilket Nr. Flip Kong T. benytter, ej heller udstrække mig til Smaanedkender fra Mandens Liv, slikt tilkommer den borgerlige Presse; her skal kun anføres, hvad der er af Interesse for den arbejdende Fiskerbefolkning.

Kong T. besidder de for Udytteren udmærkede Egenskaber: Hensynsfuld og Samvittighedsfuld, men en Tankegang der udelukker enhver moralsk Forpligtelse overfor Forbrugerne og Underordnede. Manden har vistnok i sine yngre Dage læst et Par Kapitler af Adam Smith's nationaløkonomiske Værk, hvortil kommer et Par forslidte liberale Fraser, som enhver Arbejdsgiver kan bedre end sit »Fader vor«. Dertil kommer Troen paa Kaldet til at være Bygdens Matador og største Grundbesidder, hvis Ord maa opfattes som Lov for Sognets Beboere. Vover en af Stedets Beboere at komme med en Del Indvendinger, findes der ingen gylden Middelvej mellem Latteren og Vreden.

Det Udytningssystem Kong T. benytter sig af — for at vende tilbage til Sagen — er hovedsagelig baseret paa Lønseddelsystemet eller T.-Systemet, endskønt man ikke kan komme udenom, at en Del andre Momenter spiller ind. Vi skal saaledes se, hvorledes det virker, praktisk talt fra Vuggen til Graven.

Det første Grundlæggeren af et Hjem mærker er, at der ingen som helst Indskrænkning er i Kredittildelingen, hvilket selvfølgelig ogsaa kan have sine gode Sider; men der gaar Aar, førend Kong T. besværer sig med Kredittildelingen, da T. jo ved, at Kredit er en Uundværlighed for den stakkels Husmand, saadan som Forholdene er i Øjeblikket. Dertil kommer saa Bevidstheden om, at Kredit er det første Hammerslag til den Lænke, der skal holde Vedkommende fast for Livstid.

Der maa selvfølgelig, til en vis Grad, være visse Betingelser til Stede for, at T.-Systemet kan tilfulde udfyldes. Hovedbetingelserne er saaledes en Del Haandelskred, og dertil kommer saa, at der ikke maa forefindes væsentlige Konkurrenter paa Pladsen. I Tilfælde af at saadanne vilde tillade sig at optræde, vilde den allerede stiftede Gæld være et udmærket Middel for at holde Forbrugerne faste.

Naar Forholdene stiller sig som ovenfor omtalt, er der intet til Hinder for at holde Priserne temmelig højt oppe og Arbejdslønnen tilsvarende lav. Det staar jo enhver klart, at man er nødt til at gøre sine Indkøb hos T., hvilken man ikke kan komme udenom i den daglige Husholdning. Der kan selvfølgelig gøres Indkøb i større Partier andre Steder fra, som t. Eks. Mel, men det betyder ikke saa forfærdelig meget. Mennesket lever ikke af

FRA ISLAND

En Færing død i Reykjavik. - Stor Ildebrand paa Hafnarfjord. 3 Mennesker indebrændte.

Fra Reykjavik skrives hertil d. 25. Februar: En Færing, Thomas Thomsen fra Funding, er i Nat afgaaet ved Døden paa Frelsens Hærs Herberge i Reykjavik, hvor han havde ligget syg.

Thomassen var Maskinmand, med meget fine Papirer, og havde for nogen Tid siden Chance som 2. Mester paa en af de store islandske Trawlere. I Efteraaret maatte han paa Grund af Rygsmerter forlade sin Plads, og havde tænkt at faa en Chance med et af samme Selskab mindre Baade, men det blev ikke til noget. Nu i Vinter krævede hans Helbred, at han søgte Lægehjelp. Lægen konstaterede en meget kraftigt Bronchitis og tilraadede ham Hospitalsophold. Thomassen foretrak hellere at gaa til Sengs i sit Hjem i Frelsens Hærs Herberge, hvor Lægen tilsaa ham, og hvor han ogsaa i anden Henseende fik den Forplejning, denne ondartede Sygdom krævede. Thomassen havde Værelse sammen med en Nordmand, der ogsaa boede paa Herberget.

I Morges er han stille og roligt sovet hen, uden at hans Kammerat har hørt noget til ham, udover at denne var vaagnet om Natten og havde set Thomassen staa fremme paa Gulvet. Denne havde saa hjulpet Thomassen igen i Sengen. Paa det Tidspunkt kunde Thomassen ikke kende sin Kammerat. Men efter at være kommen i Seng sov han

snart hen — og i Morges var han død.

Thomassen har i de senere Aar sejlet ude i den store Verden og deltog et Aar i Hvalfangst paa Sydhavet sammen med Kapt. Joen Davidsen fra Thorshavn.

Det danske Gesandtskab i Reykjavik har telegrafisk sendt denne triste Meddelelse til Thomas Thomassens gamle Moder i Funding.

I Forgaars opstod der Ild i et af de største Beboelseshuse i Hafnarfjord. I Huset boede 12 Familier. Det viste sig snart haabløst at slukke Ilden, der bredte sig med uhyggelig Hurtighed paa langs og tværs igennem den store Bygning. Redningsarbejdet blev drevet med en effektiv Ihærdighed. Fra de 3 nærmeste Huse flyttede Beboerne, og paa Frelsens Hærs Hospital maatte Patienterne være fuldt paaklædte for eventuelt at kunne komme til Hospitalet, hvis Vinduer var blevet helt varme af Ilden fra den brændende Bygning. Bygningen brændte til Grunden. 3 Mennesker indebrændte, en gammel Mand og hans Hustru samt en 6 Aars Dreng, deres Datters Barn. Moderen blev revet ud af Flammerne i sidste Øjeblik, efter at hun havde været inde og reddet sin Datter. Den materielle Skade beløber sig til adskillige Tusinde Kroner.

—ar.

Maa det være mig tilladt at præsentere mine Læsere en af disse?

Her er den:

(Udstederens Navn)
(Bopæl)
1931 Frk. N. N.
Pr. Ophængn. 4 1/2 T. a 9/25 = Kr. 1,06
Pr. Tørring 26 1/2 T. a 9/25 = Kr. 6,62
Kr. 7,68

At ovenforstaaende T.-Check hverken vækkes paa Anfordring eller efter Lov i nogen Bank, er overflødig at bemærke, ej heller er den betalbar nogen Steds, undtagen hos Udstederen. Jeg har set T.-Checks med et paalydende af 5 — skriver og siger fem Øre — ved Udstedelsen. Efterhaanden som der bliver gjort Indkøb, bliver de ev. Beløb fratrukket, hvorved T.-Checken faar et Udseende i Lighed med et 7-aarig Børns Regnehefte, der over sig i Subtraktion (Fradrægnings). Jeg har saaledes været Indehaver af en T.-Check, hvor Slutresultatet var 3 Øre. Med Forespørgsel om de 3 Øre kunde udbetales kontant, var Svaret benægtende, de udbetales kun i natura, maaske med Henblik paa Bølsjer til Børnene.

Henimod Aarets Slutning sker ofte mange Steder Salg, hvorved der ydes Rabat mod kontant Betaling, hvilket ogsaa er Tilfældet hos Kong T. Jeg stod en saadan Aften inde i Butikken, hvor et Par Hushødre var i Færd med at gøre deres Juleindkøb. De betalte med de sæd-

vanlige T.-Checks i den Tro, at der blev ydet dem Rabat, men de blev sorgelig skuffede, idet de eftertrykkelig blev gjort opmærksomme paa, at Arbejdsløn ikke regnedes for kontante Penge, ej heller kunde omsættes i saadanne. Der tales og skrives med stor Indignation om Monopol-systemet i Grønland; hvorfor ikke rette Kikkerten mod vort eget Samfund, hvor en systematisk Udbytning af Befolkningen foregaar, hvis Mage næppe findes i Grønlands Handelshistorie?

For nogle faa Aar tilbage blev mig præsenteret et Udkast til en Karikaturtegning, som jeg ikke senere har kunnet faa ud af min Bevidsthed. Tegningen forestillede en kæmpe Tiger, der steg op af Algrunden med Forbenene hvilende paa en Bys mange smaa Tage. Foran Tigereus vidt opspilede Gab stod en Flok fattige forslidte Mennesker og fodrede Kæmpetigern med Banknoter (maaske T.-Checks?) og Kontanter. Billedet blev suppleret med et andet, hvor der ikke forefandtes mere af fodre Tigern med T.-Checkene var sluppet op. I sin Vrede rev den alle husene omkuld, og tilbage stod en Flok hjemløse Mænd og Kvinder.

Jeg ved ikke, hvilken Hensigt Tegneren havde med de to Tegninger, der var ingen Tekst til, ej heller fik jeg nogen Oplysning fra Vedkommende desangaaende. Da jeg nu har fundet en Plads til Karrikaturen, har jeg kun placeret den der, hvor den tilkommer at placeres. Billedet, der taler for sig selv, er typisk for den Købmandsstand, der kun i Befolkningen ser et Udytningssubjekt. »Pengene eller Livet«, det er den forføjede Rørmoral, »Hands upp, Fisker!« mens Gældsbeviset dikteres, og de maa kun sænkes for at underskrive. Trudseln om Hus og Hjem skal nok faa enhver Protest fra Fiskernes Side til at forstumme. Som et Lam, der fører til Slagtebanken for at slagtes, slagtes Hundrede af Fiskere, økonomisk set, til Fordel for Kong T. og ligesindede.

At Gældsbeviserne ikke kan indløses, vil være forkert at paastaa; men naar det ene er indfriet, maa et nyt underskrives. Dette er T.-Systemets fornemste Opgave. Selvfølgelig gives der maaske enkelte Fiskere, der lader alt ryge for at blive fri, men alle dem, der har deres Hjem kært, over disses Hjem hænger Kong T. med sit System som en Tordensky, hvorfra Lynet hvert Øjeblik kan vænte at sla ned og splintre alt, hvad der har kostet Moje og Besvær at opføre.

Man kan tænke sig, hvilken Skæbne disse mange Hjems Børn vokser op til, det er derfor paa Tide at raabe et, »Giv Akt« ud til den færøske Fiskerbefolkning. Vi maa organisere os til Kamp mod den skammelige Udbytning og fore vor Slægt frem til lysere Tider. Den opvoksende Ungdom kan ikke ofres paa T.-Systemets Alter. Der er ofret nok i Forvejen i Udbytningens og Uretfærdighedens Offerild. Vi maa selv overtage Forbrugsomsætningen i vor Haand, vi er modne til Begyndelsen. Vore Børn og Slægten, der kommer efter os, kræver det, vort Land kræver det, for at det ikke om nogle Aar skal komme til at bestaa af en Flok haabløse Individer.

Fisker! Arbejder! Vaagn op til Daad! Din skal være Fremtiden. Ved Retfærdigheden skal du sejre.

Streymur.

Hjartans tækk

veita vit ollum, sum við telegramm, gávuð og á annan hátt gleddu okkum á silvurbirðleypsdegi okkara.

Elisabeth og Joen Christiansen,
Havn.

Tandlæge KAABER

praktiserer foreløbig i Trangs-
vaag, derefter i Vaag og atter i Thorshavn.

Fiskimaðurin.

Nú stendur tann tíðin aftur fyri durum, tíðin fjöldin av Føroya fiskimonnum halda til havs. Aftur einaferð enn stevna teir burt frá heimi og landi sínum.

Árið, sum fór, gav ikki tað úrslit, sum mangur ventaði, hvat fiskiskapsúrslitini vóru víkt, og óivað er tað mangur fiskimaður, sum ikki enn hevur fingið tey neyðars oyrr, sum hann baksuðist og stríddist fyri síðsta ár. Tílkki má týkjast harmfullt, og tí er tað ikki lógið, um mangur er tungur í huga við at fara avstað aftur; fyrst og fremst fer, ið konu og børn hava, og so teir ungu, fá-tæku, sum hálvvaknir fara út at fjakka.

Tað at ferðast á sjónum er nú einaferð fallið í Føroyingsins lut, og má óivað so verða. Tað er einaferð fallið í hansara lut at drepa torsk, men tað velst um, undir hvørjum treytum og hvørjum viðurskiftum Føroyingar drepa hann. Tað at ringar tíðir er, og vánaligir fiskiprísir, tað kann ein ikki geva einum vissum mánni, ella vissum monnum, skuld fyri; hvat antin teir eru av einari ella aðrari politiskari áskoðan.

Men nú kemur spurningurin: Hava teir menn, sum stjórna hava her á landi, gjørt og roynt alt tað, teir kunna, fyri at bota ella umleggja okkara vinnuvegir? Hevur tann føroyski landspolitikkurin, sum forður hevur verið her á landi, álitið miða móti tí máli at endurreisa og endurnýggja okkara vinnulív? Hevur landspolitikkurin miða móti tí máli at reisa hin føroyska fiskimánnin á fótur, hann, sum fyrri sín størsta part ber okkara land á sínum herðum?

Hetta er ein spurningur, sum meir og meir vil koma at kykna upp í okkum fiskimonnum.

Tað kunna sjálvandi vera ymiskar meiningar um, hvussu nógv ið Føroyingar eru forir fyri, og hvussu nógv lofting okkara kann grípa inn í tað føroyska vinnulívið, men tað er óættla, hvat gerast kann, tíð ein góðir vilji er tilstæðar. Men sum nú er hvorki torir ella kann fiskimaðurin hava tað áliti at loftingi okkara, sum hann av røttum eigur, og hvør fiskimaður sær tað, at loftingspolitikkin ikki er miðaður eftir arbeids- og fiskimonnum, men hansara ráð er ein heilt onnur; og tað hevur ein náttúrligan uppruna í tí, at fjöldin av teimum monnum, sum har sita og hava sitið, ikki hava duga at fata, hvat tað vil siga at vera ein føroyskur fiskimaður og liva undir teirra viðurskiftum.

Men Føroyingar eru tolnir. Tó einaferð man tíðir fara at ganga undan, einaferð fær hin føroyski fiskimaðurin eyguni upp fyri tí, at teir menn, sum teir gjøgnum tíðirnar hava stjóðað, vóru í djúpasta týðningi teirra egnu mótskøðmenn.

Summar hava teir stjóðað av teirri orsök, at teir skuldu verja

*) Ikke at forveksle med Thorkild Gravlunds »Kong Tjode».